

Wyrok z dnia 9 kwietnia 1998 r.

I PKN 40/98

Wybór pracownika do zarządu zakładowej organizacji związkowej w okresie wypowiedzenia umowy o pracę nie przesądza o sprzeczności z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa jego żądania przywrócenia do pracy, w przypadku naruszenia przez pracodawcę art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Kazimierz Jaśkowski, Sędzia SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędzia SA: Alina Krusz-Stankiewicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 1998 r. sprawy z powództwa Grzegorza B. przeciwko Spółce Eksploatacyjnej Wodociągów i Kanalizacji "S." Spółce z o.o. w Z. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 14 października 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 18 lipca 1997 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Nowym Targu uznał za bezskuteczne wypowiedzenie powodowi Grzegorzowi B. umowy o pracę przez Spółkę Eksploatacyjną Wodociągów i Kanalizacji "S." w Z. Sąd ustalił, że powód był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nie określony na stanowisku pomocnika mechanika. Zarząd Spółki w dniu 4 lutego 1997 r. podjął uchwałę o zmianach organizacyjnych. Zmiany polegały między innymi na zniesieniu stanowiska pomocnika mechanika. Pismem z dnia 14 kwietnia 1997 r., mimo sprzeciwu zakładowej organizacji związkowej, wypowiedziano powodowi umowę o pracę ze skutkiem rozwiązującym w dniu 31 lipca 1997 r. W dniu 29 kwietnia 1997 r. po-

wód został wybrany członkiem Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność", o czym zawiadomiono stronę pozwaną. Sąd Rejonowy uwzględniając powództwo uznał, że powód podlegał szczególnej ochronie z mocy art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) i brak jest podstaw do zastosowania art. 8 KP.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 14 października 1997 r. [...] oddalił apelację strony pozwanej. Sąd drugiej instancji podkreślił, że umowa o pracę została rozwiązana w momencie, w którym powód był już członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych i powszechnie przyjętą w orzecznictwie wykładnią tego przepisu, powód podlegał szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy. Również Sąd drugiej instancji nie znalazł podstaw do uznania, że roszczenie powoda jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa.

Kasację od tego wyroku wniosła strona pozwana. Zarzuciła naruszenie art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych i art. 30 § 1 pkt 2 KP oraz art. 61 KC. Zdaniem strony pozwanej, gdyby intencją ustawodawcy było objęcie ochroną pracownika wstecz, to jest nawet w sytuacjach, gdy do zarządu związku zawodowego został on wybrany już po wypowiedzeniu mu umowy o pracę, to wówczas treść przepisu powinna stanowić, iż "zakład pracy nie może rozwiązać stosunku pracy" z pracownikiem będącym członkiem komisji zakładowej. Zamieszczanie w tym przepisie sformułowania "wypowiedzieć umowę o pracę" było całkowicie zbędne, bowiem drugi człon tego zdania obejmowałby sobą wszystkie stany faktyczne możliwe do objęcia pierwszą częścią tego zdania. Według strony pozwanej z treści art. 61 KC wynika, że oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest jej złożone w chwili, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Zdarzenia mające miejsce pomiędzy wręczeniem oświadczenia a zaprzestaniem przez pracownika świadczenia pracy pozostają bez wpływu na skuteczność oświadczenia pracodawcy. Dlatego też wybór powoda do komisji zakładowej, w tym czasie nie powinien mieć żadnego wpływu na skuteczność oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem. W chwili kiedy pozwana Spółka składała powodowi oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy z zachowaniem terminu wypowiedzenia

nie był on chroniony żadnymi przepisami ustawy związkowej. Dlatego też złożone mu wypowiedzenie było zgodne z prawem i skuteczne. Żadne okoliczności, które miały miejsce po chwili skutecznego złożenia tego oświadczenia woli nie mogą prowadzić do zmiany oceny prawnej skuteczności tego wypowiedzenia. Zdaniem strony pozwanej, działania Związku Zawodowego mają wszelkie cechy nadużycia prawa. Organizacja związkowa znakomicie zdawała sobie sprawę, iż powodowi wypowiedziano umowę o pracę. W tej sytuacji powołanie go do Komisji Zakładowej zmierzało wyłącznie do uniemożliwienia stronie pozwanej rozwiązania umowy o pracę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W kasacji nie powołano podstawy polegającej na naruszeniu art. 8 KP przez jego niezastosowanie. Wprawdzie strona pozwana podnosi, że działania zakładowej organizacji związkowej polegające na wyborze powoda do jej zarządu stanowiły nadużycie prawa, ale nie wskazuje jaki przepis prawa materialnego miałby zostać naruszony przez Sądy. W orzecnictwie wielokrotnie przedstawiano wykładnię, w której uznawano możliwość oceniania działań zakładowych organizacji związkowych w zakresie wyrażania zgody na rozwiązanie umów o pracę z działaczami związkowymi, a ściślej mówiąc roszczenia o przywrócenie do pracy w świetle społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa i zasad współżycia społecznego. Przykładowo w wyroku z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 17/97 (OSNAPiUS 1997 nr 21, poz. 416) Sąd Najwyższy przyjął, że utworzenie związku zawodowego w celu uzyskania szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy przez pracowników, którzy wskutek restrukturyzacji pracodawcy otrzymali wypowiedzenie umów o pracę jest nadużyciem wolności związkowej i prowadzi do oceny, że roszczenie pracownika żądającego przywrócenia do pracy, który w ten sposób uzyskał szczególną ochronę z art. 32 ustawy o związkach zawodowych, jako sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa nie podlega ochronie. Jednakże należy stwierdzić, że takie nadużycie prawa nie wynika z samego faktu wybrania do zarządu zakładowej organizacji związkowej w okresie wypowiedzenia (może to być przecież normalna realizacja prawa związków zawodowych do kształtowania swoich władz statutowych). Przede wszystkim jednak kwestia ta pozostaje poza kontrolą kasacyjną (art. 393¹¹

KPC), wobec brak zarzutu naruszenia art. 8 KP.

Rację ma strona pozwana, że wypowiedzenie umowy o pracę, jako oświadczenie woli, wywołuje skutek prawny w zakresie rozwiązania umowy o pracę, bez względu na korzystanie ze szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy. Jest przy tym całkowicie obojętne czy szczególna ochrona istnieje już w dacie złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu czy wynika z późniejszych zdarzeń. Istotne jest tylko to, że rozwiązanie stosunku pracy naruszające przepisy o wypowiedaniu umów o pracę (w tym przepisów ochronnych) jest w takiej sytuacji dokonane z naruszeniem prawa i może być skutecznie podważone w drodze odpowiedniego powództwa. Wskazane w kasacji naruszenie przez Sądy art. 61 KC w związku z art. 300 KP oraz art. 30 § 1 pkt 2 KP nie miało miejsca. Sądy bowiem bynajmniej nie przyjęły, aby oświadczenie o wypowiedzeniu w ogóle nie zostało złożone, czy nie prowadziło do skutku w postaci rozwiązania umowy o pracę.

Nie został także naruszony przez Sądy art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych przez jego błędną wykładnię. Treść tego przepisu nie jest wprawdzie jasna, co trafnie podnosi strona pozwana, ale w jednolitym i aprobowanym w doktrynie orzecznictwie, słusznie przyjmuje się, że szczególna ochrona trwałości stosunku pracy dotyczy nie tylko działacza związkowego, który w momencie złożenia mu oświadczenia woli podlegał szczególnej ochronie, ale także pracownika, który w okresie wypowiedzenia uzyskał ochronę, tak iż podlegał jej w momencie skutku rozwiązującego umowę o pracę. W tym zakresie można odwołać się do wskazanego wyżej wyroku z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 17/97. Taki sam wniosek wynika z przywołanych przez Sąd drugiej instancji: uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 14 kwietnia 1994 r., I PZP 59/93 (OSNAPiUS 1994 nr 9, poz. 140), według której w sytuacji, gdy po wypowiedzeniu przez pracodawcę umowy o pracę pracownik nie odwołał się od tego wypowiedzenia, a w okresie wypowiedzenia został wybrany do zarządu zakładowej organizacji związkowej i z tej przyczyny podlega ochronie z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych termin przewidziany w art. 264 § 1 KP biegnie od powzięcia przez pracownika wiadomości o tym wyborze; czy wyroku z dnia 25 czerwca 1993 r., I PR 4/93 (nie publikowany), stwierdzającego, że przewidziana w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych zgoda zarządu zakładowej organizacji związkowej potrzebna jest nie tylko na wy-

powiedzenie stosunku pracy pracownikowi będącemu członkiem zarządu tej organizacji w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu, lecz w sytuacji gdy pracownik wybrany został do zarządu zakładowej organizacji związkowej w okresie dokonanego wypowiedzenia - także na rozwiązanie stosunku pracy będące następstwem dokonanego wcześniej wypowiedzenia.

Wobec tego należało stwierdzić, że kasacja strony pozwanej nie powoływała się na usprawiedliwione podstawy i podlegała oddaleniu z mocy art. 393¹² KPC.

=====